

Heid Cat zondag 25b

In de sacramenten gaat het om 1 God 2 geloof 3 het gebruik

Gemeente,

Daar is me een verschil van inzicht over. Over de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal. Nota bene binnen kerken en tussen christenen. En dat is niet vandaag of gisteren. Dat was al in de tijd van de Reformatie. Natuurlijk tussen de rooms katholieke kerk en de reformatoren. Maar ook, en dat is eigenlijk nog veel erger, tussen de reformatoren onderling. Tussen Luther en Calvijn. En Luther en Calvijn samen weer met Zwingli. Later is er over de 19^e eeuw, 1800-1900, een boek geschreven: 'een eeuw van strijd rondom verbond en doop'. En je ademt dat nog in als je in verschillende kerken komt. In de gereformeerde kerk ademt een doopdienst een nogal wat andere sfeer dan in de gereformeerde gemeente. En voor een avondmaalsdienst geldt hetzelfde. Je voelt en ziet direct het verschil in een avondmaalsdienst bij ons en bij een oud gereformeerde gemeente. En dan nog het verschil tussen kinderdoop en mensen die alleen voor volwassendoop zijn. Verwarrender kan het haast niet. Je kan gaan denken: heeft het wel zin om ons er dan in te verdiepen? Kom je er ooit uit, maak je verschillen niet steeds groter?

Of zou het ook nog iets anders aangeven? Zouden de Heilige doop en het Heilige Avondmaal niet ontzettend belangrijk zijn, bijzondere geschenken van God aan Zijn Kerk, als de duivel zich zo druk erom maakt om er strijd en twist over te geven. Dat Heilige Doop en Heilig Avondmaal zo zegenrijk kunnen zijn dat de duivel zich gedrongen voelt er alles aan te doen om dat te verhinderen? Wilhelmus a Brakel ze ergens: alles waar het meeste nut in ligt voor de kinderen Gods probeert satan het meest te bestrijden en te verduisteren. Zouden wij dan niet net zo ijverig moeten zijn om te zoeken naar de juiste betekenis van de sacramenten? Zo ijverig als satan is om het te verduisteren, zo ijverig wij om de ware bedoeling op te sporen. Onderzoekend en lezend in de Schrift, in de belijdenissen van de kerk, in boekjes die de laatste tijd over doop en avondmaal verschijnen.

En vanavond nemen wij als gids bij ons onderzoek zondag 25 van de catechismus. En dat is een goede gids. Dat blijkt al direct hieruit. Want waar letten wij nu het meeste op bij de doop? Ja, of het kindje huult of niet, welke ouders het zijn die laten dopen, hoe de doopjurk eruit

ziet. En bij volwassendoop wie de man of vrouw is die blijkbaar als kind niet gedoopt en daarom pas later haar of zijn geloof belijdt. En bij het avondmaal letten we makkelijk op degenen die aangaan. Wie het zijn, hoe zij zijn. Of ze al eerder aangingen. En voor je weet let je aan de tafel nog het meest op anderen. Of op jezelf: hoe ben ik, wat merk ik, wat ervaar ik. We letten op mensen, wat mensen doen en belijden en meemaken.

1 God

Maar de catechismus zet anders in. Bij sacramenten gaat het niet om wat mensen doen, maar dat God het, alles doet. Wat zijn sacramenten? Lees maar mee in antwoord 66. Sacramenten zijn tekenen en zegelen opdat Hij ons des te beter te verstaan geeft en verzegelt de belofte van het Evangelie dat Hij ons vergeving en eeuwig leven schenkt. Hij geeft beter te verstaan en Hij schenkt. Hij, Hij. We herkennen daarin de grondtoon van het Evangelie. God doet het. Hij maakt zalig.

Eerst dat tweede: Hij schenkt ons om Christus wil vergeving en eeuwig leven. Dat zien wij ook aan de tekenen van doop en avondmaal. Bij de heilige Doop is het teken: water. Water wast. En daarmee is het beeld van Jezus bloed en Geest. Jezus bloed is als water: het wast ons van zonden en schuld. Wast de zonden af en de schuld weg zodat wij schoon zijn, vlekkeloos, wit. Dat doet God! Hij wast ons. En bij het Heilig Avondmaal zijn de tekenen: brood en wijn. Beeld van Jezus lichaam en bloed. Verbroken en vergoten. En daarmee voedt Hij het leven met de Heere, houdt Hij het in stand. En ook dat doet de HEERE. Water, brood en wijn zijn tekenen van wat de HEERE doet! Wassen en voeden. Het laat zien wat de HEERE doet en dat de HEERE het doet. Van begin tot eind. Hij wast. Hij neemt aan, Hij vergeeft, Hij wederbaart, Hij vernieuwt. Hij voedt. Hij houdt in stand, Hij bewaart en Hij doet groeien en toenemen. Het heil is des HEEREN.

En daarom is leven des geloofs leven dat op Hem terugvalt. Geestelijk leven is leven dat uit Hem leeft. Uit wat Hij doet. Want ik ruk me zelf niet los uit satans macht, ik reinig mijzelf niet van schuld, ik krijg mezelf niet gewillig om God te dienen, ik houd het niet vol om te volgen en staande te blijven, ik krijg geen begin aan het geestelijk leven, ik houd het niet gaande en ik houd het niet vast. Maar, en dat is mijn enige grond en hoop: de HEERE doet het! Hij begint, Hij bewaart, Hij voleindigt. Hij doet het. En dát laten de sacramenten zien. En dat is mijn enige hoop en uitkomst. , als ik toch iets van dat alles zelf moest teweegbrengen en overeind houden, iets van zonden wegpoetsen, iets

van gewilligheid om zonden te bestrijden, iets van kracht om vol te houden, als er maar iets vanuit mij moest komen, dan was het verloren, dan bleef het verloren, dan ging het verloren.

Sacramenten: zij geven aan dat de Heere het doet. Daarom moet die aandacht niet verschuiven. Dat gebeurt al gauw in het spraakgebruik. Dan laten wij ons dopen, of de ouders laten dopen, of dan viert de gemeente het avondmaal. Dan is het steeds weer en meer: wat doen wij, de gelovigen. Maar de grondlijn grondtoon is: God laat zien dat Hij het doet. Daarom worden sacramenten fundamenteel bediend vanuit de ambten namens God aan ons. Hij doet het. Hij wast en voedt.

En nu stond ervoor dat God dus in de sacramenten dat werk van Hem nog beter te verstaan geeft en verzegelt. En dat doet de HEERE doordat Hij het zichtbaar maakt. Dat doet de HEERE omdat wij daar zo'n behoefte aan hebben, omdat wij aards zijn. Gewend aan wat wij kunnen zien, beetpakken. Zichtbaar, tastbaar. Dan kunnen we er ons voorstelling van maken. Als wij alleen horen dan dwalen we makkelijk af. Die begrippen vergeving, vernieuwing, zaligheid dat kan zo vaag blijven. Dan denk je aan je speelgoed, je huisdier, je tuin, je auto, je scooter, je huiswerk, je begroting, enzovoort. En nu komt God ons daarin tegemoet. Hij maakt Zijn heil ook zichtbaar. Op Zijn manier. Zo verbluffend eenvoudig en geruisloos. Water, brood en wijn. In de oudheid gebeurde er veel met toneelspel/drama. Vandaag de dag wil men soms met film of toneel de dingen zichtbaar maken. Maar God als Hij Zijn heil zichtbaar maakt, doet Hij dat zo stil zo eenvoudig: water, brood en wijn. Daarmee wil Hij ons helpen om vergeving, vernieuwing en zaligheid ons duidelijker te maken. Daarmee komt God ons tegemoet om niet af te dwalen, maar om onze gedachten erbij te houden. Zo eenvoudig.

Als je door de weeks maar kijkt naar wat flitsend en afwisselend is. Als je je aanwent om weinig te lezen en te luisteren. Als je je aanwent om maar naar bewegende beelden te kijken. Dan valt het niet mee 's zondags om je aandacht erbij te houden. Als je je kinderen nauwelijks voorleest, en maar voor bewegende beelden zet, ja dan valt het niet mee voor ze om in de kerk erbij te blijven. Bij de preek, de doop, het avondmaal. Dat is iets om in de opvoeding mee te nemen en op af te stemmen. God werkt door het woord en door de eenvoud van Zijn sacramenten.

2 geloof

En dat doet God, zei antwoord 65 om het geloof te versterken. Omdat het geloof zwak is. Niet sterk genoeg tegen de bestrijdingen en aanvallen. Niet sterk genoeg om te dragen wat er allemaal opgelegd kan worden aan kruis en belasting. En het is het ware geloof eigen dat die aanvallen en kruisen er zijn en komen. In zekere zin trekt het die aan. Zoals wespen op de appels afkomen. Zo komen wespen van aanvallen op de appel van het ware geloof af.

Daar zijn de aanvallen van het geweten. Want geloof weet van zonden. Van schuld. Zoveel en zo erg dat ik schuldig sta voor God en Zijn gericht. En mijn geweten valt me aan: dat kan niet. Als je al Gods geboden hebt overtreden en er geen van hebt gehouden, en nog steeds zondig bent dan kun je, mag je niet denken dat je Gods kind bent, dat je vrede met God hebt. Je bent te slecht, te zondig, te lang, te zwaar, te blijvend. En mijn geloof is te zwak, te zwak om te zeggen: nochtans. En toch: God vergeeft en neemt mij aan. Hij zij geloofd voor mijn heil.

Daar zijn de aanvallen van de duivel. Vanwege de zondigheid van mijn hart. Dat zo lusteloos is en zo weinig verlangt om te bidden. Dat zo op kan gaan in aardse dingen en God vergeten voor een tijd. Zomaar vanzelf. En de duivel valt aan: als je echt een kind van God was en genade kende dan zou dat wel anders zijn. Dan zou je meer zoeken, bidden, meer overwinnen en minder doods zijn. En mijn geloof is te zwak, te zwak om te zeggen: nochtans. En toch: God vergeeft en neemt mij aan. Hij zij geloofd voor mijn heil.

En dan de aanvallen van het kruis. Als Gods levensleiding me zware lasten oplegt. En dat terwijl ik bid dat God ze wegneemt. En dan komt er nog iets bij en achteraan. Alles waar ik om vraag in bidden gebeurt niet en lijkt geen gehoor te vinden. En het doet zo'n zeer als God mij zo behandelt en doet zulke vragen opkomen. Het lijkt wel of God mij niet goed gezind is en niet hoort en niet zien wil. . En mijn geloof is te zwak, te zwak om te zeggen: nochtans. En toch: God vergeeft en neemt mij aan. Hij zij geloofd voor mijn heil.

En dan de aanvechting van de uitverkiezing. Als ik niet uitverkoren ben dan helpt het toch niks. Hoe zit het daar eigenlijk mee? Want je moet toch uitverkoren zijn. En hoe kan ik dat weten? . En mijn geloof is te zwak, te zwak om te zeggen: nochtans. En toch: God vergeeft en neemt mij aan. Hij zij geloofd voor mijn heil.

En dan de aanvechting van verdrukking. Als er ooit vervolging komt in Nederland. Zoals nu in Noord Korea of Iran is. Als ze ooit aan

mijn kinderen komen of aan mijn leven, dan houd ik nooit stand. Het gaat nu soms mis om veel minder. Dan durf ik niks te zeggen of ervoor uit te komen. Dan ben ik veel te zwak te bang om stand te houden. Dan is mijn geloof weggesmolten als sneeuw voor de zon. . En mijn geloof is te zwak, te zwak om te zeggen: nochtans. En toch: God vergeeft en neemt mij aan. Hij zij geloofd voor mijn heil.

Zo wordt het ware geloof aangevallen en belaagd. En het is te zwak om het van zich af te kunnen slaan. Dat herkent u toch wel? Dat herken je toch wel? Echt fruit komen wespen op af. Kunstfruit niet. Kunstfruit hangt er altijd even mooi bij en wordt nooit door wespen gestoken. Kunstgeloof, schijn geloof ziet er altijd mooi uit, en houdt zichzelf wel overeind. Kent niet die aanvechtingen en aanvallen. Kan en wil zich niet indenken dat het anders zou kunnen zijn. Natuurlijk ik ben ik kind van God en kom ik in de hemel. En daar geen vragen bij stellen want ik kan me niet voorstellen dat ik niet in de hemel zou komen. Dat is schijn geloof, kunst geloof. Daaraan moet een mens ontdekt worden. Aan dat steunen op jezelf ten diepste.

Maar het ware geloof kent aanvallen. En daarom geeft God de sacramenten. Want door de sacramenten geeft Hij ons de belofte van het Evangelie nog beter te verstaan: nl dat het alles omwille van Christus is. Omwille van Hem is God zondaren goedgunstig. Zondaren die schuld hebben, straf verdienen, beproefd worden, geen ogenblik kunnen staande blijven, tot alle boosheid in staat, waardig om voorbijgegaan te worden. God is genadig om Christus wil. Water toont Jezus' bloed. Brood en wijn tonen Jezus' lichaam en bloed. En enkel en alleen om des Middelaars bloed is God zondaren genadig. Twijfel daar toch niet aan. Calvijn vergelijkt de sacramenten vaak met een leuning. Een smal bruggetje daar zou ik vanaf kunnen vallen, in wanhoop, in vertwijfeling, maar een leuning biedt houvast om me verder te brengen, me tot God te brengen. Leuning tot God de Vader, die mij houvast geven en tot Hem leiden.

Want dat is de HEERE waard! De HEERE is waard dat ik vast geloof, getuigend geloof, verzekerd geloof en Hem dank en roem en eer. Dat ik Hem groot maak voor mijn heil. Dat anderen daardoor aangetrokken worden als zij zo over Hem horen getuigen. Dat ik Hem niet tekort doe door te twijfelen aan Zijn goedheid. Hoe vaak gebeurt dat niet? Dat de HEERE lof en dank tekortkomt....? In dat licht bezien is ongelooft zonde, is mijn kleingeloof zonde, is mijn gebrek aan zekerheid

zonde.

3 gebruik

En daarvoor zijn de sacramenten. Om het geloof te versterken door het gebruik ervan. Dan is het wel goed om het verschil te zien tussen de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal. Als het gaat om vragen van toe-eigening: wil God mij aannemen als Zijn kind, wil Hij mij ontzetten uit satans macht? Wat ik heb zoveel misdreven, ik ben zo door en door zondig en dood. Wil de HEERE mijn God en mijn Vader zijn? Dat is niet voor te stellen. Kijk die vragen, bij de ingang in Zijn rijk, rond de toegang tot Zijn Vaderhart, daar gaf God de Heilige Doop voor. Opdat ik die gebruiken zou. God gaf de doop om te tonen en te verzegelen: Ik wil het. Ik zal je tot een God zijn. Toen je niets anders was dan kind des toorns, toen je niet anders was dan in zonden ontvangen en geboren, toen heb Ik al laten zien: Ik zal je tot een God zijn. Puur vanuit Mijzelf omdat Ik het wil. Zou Ik dat zeggen en aan je verzegelen met dat plaatje, en zou Ik dan toch zeggen: Nee, nee, nu het jouw betreft en nu het erop aankomt, wil Ik je toch niet...? Kijk toch naar het ontwijfelbaar getuigenis van de doop. Daar mag je je levenlang op terugvallen. Elke dag. In mijn gebed. De doop gebruiken. Elke dag dus. Laten we niet veel na wat dat betreft? Waardoor de HEERE niet krijgt wat Hem toekomt en wij in schemer leven?

En als je te kampen hebt met vragen als: zal ik het volhouden? Het valt zo zwaar met Hem te leven. Zoveel strijd, kruis. En ik ben zo zwak, zo twijfelmoedig. En wie weet wat er nog te wachten staat. Ik haal het niet, ik hou het niet vol. Het wordt teveel, te zwaar, dan is daar het Heilig Avondmaal. God die laat zien: Ik zal voeden Ik zal bewaren Ik zal in stand houden en doen aankomen. En daar mag ik ook elke dag op terugvallen. Ik gebruik het Heilig Avondmaal niet 4 keer per jaar als ik aan ga, maar ik mag het dagelijks gebruiken in mijn gebed: HEERE, U hebt gezegd dat U al Uw pelgrims bewaart en in stand houdt. U hebt het mij laten zien en proeven aan Uw tafel. HEERE, maak het waar, vandaag, morgen, elke keer weer. Als de weg mij te veel zou zijn. Dagelijks gebruik maken van het Heilig Avondmaal. Laten we niet veel na wat dat betreft? Waardoor de HEERE niet krijgt wat hem toekomt en wij in schemer leven?

Dat is dus allereerst de waarde van de sacramenten. Die ligt dus niet alleen of niet allereerst in de beleving van het moment. In ontroering als je de doop ziet, in een bijzondere ervaring als je als volwassene gedoopt word. In een bijzondere optrekking aan de tafel of een heerlijke

ervaring van Gods nabijheid. Als het gegeven word wees er dankbaar voor en geniet het goede van God. Maar: dat kan ook nog door andere middelen opgewekt worden. Samen zingen in een volle kerk of in een vol stadion, dat kan ook een heerlijk gevoel geven van Gods nabijheid. Gevoel dat weer weggaat. En waarvan je je later af kan vragen: was het nou echt? Of was het door de sfeer opgeroepen en alleen maar een rimpeling in het oppervlak die weer weg is? Was het echt bij me of niet? Maar de sacramenten laten zien: bij God is het echt. Hij meent het oprecht. Daar kun je op terugvallen, ook later, ook als je bij je zelf overal aan twijfelt.

Sacramenten zijn dus helemaal bedoeld voor het geloof, de gelovigen. In de sacramenten zegt God en toont God: Ik zal.... En het geloof zegt: HEERE wil Gij.... God zegt en toont: Ik geef om Christus wil vergeving, vernieuwing, voedsel, volharding. Het geloof smeekt: HEERE, doe het, maak het waar al wat U belooft. En zonder dat geloof doen de sacramenten geen nut. Maar dan is het niet baat niet dan schaadt het niet. Dan zijn de sacramenten ons ten oordeel. Daar kun je inkomen. Denk aan het Heilig Avondmaal. Waar God in Christus Zijn arme uitbreidt om Zijn bruid te ontvangen in Zijn armen. En je komt terwijl je niet Zijn bruid bent. En je houdt het met andere goden, afgoden. En je komt in Zijn armen alsof er niks aan de hand is. Als een vrouw die met andere mannen naar bed is geweest en naar haar eigen man komt alsof er niks aan de hand is. Daar moet God wel over oordelen en bedroef vertoornd over zijn. Die eet en drinkt zichzelf een oordeel. Dan niet ten Avondmaal.....ja, maar je bent toch gedoopt? Met andere woorden: God heeft je al in Zijn armen genomen. Hij noemt je Zijn volk, Zijn bruid. En zou ik dan gedoopt zijn en toch andere goden dienen? Dat kan en mag niet bestaan als ik gedoopt ben. Dan maak ik me ook schuldig aan overspel, geestelijke hoererij. Gedoopt zijn en niet gelovig zijn: dan verzwaar ik mijn oordeel.

Het kan en mag maar één kant op. De HEERE laat me niet vrij, niet neutraal. Hij wil mij als Zijn volk, Zijn bruid. Het kan maar één kant op: HEERE, ik kan en mag niet langer buiten U leven. HEERE, ik val U te voet, maak mij als Uw volk, als Uw bruid. Uw gewillig volk, Uw liefhebbende bruid. Onbekeerd gedoopt zijn is niet te harden en niet te dragen langer. Daar willen de sacramenten ons brengen. En dan mag je in het zicht het doopvont eens belijdenis doen. Dat is Hij waard, meer dan waard!

Amen